

İnternette Gazete Takibinde Dijital Yerliler ve Dijital Göçmenler

Duygu DUMANLI KÜRKÇÜ

Yrd. Doç. Dr., İstanbul Arel Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, İstanbul
duygukurkcu@arel.edu.tr

Özet

İnternet kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte dijitalleşme sürecine girilmiştir. Dijitalleşme süreci sadece iletişim ortamlarını değiştirmekle kalmamakta aynı zamanda bu iletişim ortamlarının kullanıcılarını da dönüşüme uğratmaktadır. Kitle iletişim araçlarındaki gelişmeler toplum içerisinde özellikle genç nüfusu daha fazla etkisi altına almaktadır. Yeni iletişim teknolojilerinin yaygın biçimde kullanılmaya başlanması, yaşamımızda yeni bir kültür oluşturmaya başlamıştır. Günümüzde dijital dünyada doğan gençler ile dijital kültüre yabancı olan fakat uyum sağlamaya çalışan kuşak arasındaki farklılaşma giderek artmaktadır. Söz konusu bu iki grup dijital yerliler ve dijital göçmenler olarak adlandırılmaktadır. Bu çalışmanın amacı dijital yerli ve dijital göçmenlerin kendine has özelliklerini açıklayarak onların internet gazeteciliği kullanım davranışlarını belirlemeye çalışmaktır.

Anahtar Sözcükler: Dijital Yerliler, Dijital Göçmenler, İnternet Gazeteciliği, Yeni Medya.

Abstract:

With common internet usage, digitalization process has started. Digitalization process not only changes communication environments but also causes changes in users of these communication environments. Developments in mass media tools especially put young population under effects more in society. Starting to use new communication technologies extensively has paved the way for a new culture in our life. Today divisions between young people who are born in digital world and generation who becomes strangers to digital culture but tries to adapt to it have been increasing day by day. The relevant both groups are referred as digital natives and digital immigrants. The objective of the study is to determine usage behaviors for internet newspapers in digital natives and digital immigrants by explaining their characteristics.

1. Giriş

Günümüzde yaşamın vazgeçilmez bir parçası konumuna gelen, yaşam alışkanlıklarımızı radikal biçimde dönüştüren, kullanım yoğunluğu giderek artan internet, akıllı telefon, bilgisayar, ipod, laptop, tablet, akıllı televizyon gibi tüm bu dijital teknolojiler yeni medya başlığı altında toplanmakta ve dijitalleşme sürecini oluşturmaktadırlar. Dijitalleşme süreci içerisinde bireyler, internete bağlanmak, e-posta aracılığı ile diğer bireylerle iletişim kurmak, çevrimiçi sohbet etmek, internet üzerinde araştırma yapmak, internet gazetelerini okumak, sosyal ağlarda gezinmek, e-alışveriş yapmak, çevrimiçi veya çevrimdışı dijital oyun oynamak gibi etkinliklerde bulunmaktadır. Sanal uzamda gerçekleşen söz konusu bu etkinlikler günümüz gençliğinin diğer bir deyişle dijital yerlilerin günlük yaşamının doğal bir parçası haline gelmektedir.

Kaiser Vakfı'nın yaptığı araştırmaya göre gençlerin bilgisayar, internet ve video oyunları gibi 'yeni medya' ürünlerini kullanmaya harcadıkları zaman giderek artmakta ve bu süre televizyon, basılı yayınlar ve müzik gibi 'eski medya' kullanımını da kapsamaktadır. Rapora göre gençler her gün 6,5 saatlerini bir medya aracı kullanarak geçirmekte ve bilgisayar başındayken müzik dinlemek ya da televizyon seyretmek gibi aynı anda birden fazla medya kullanmaktadır. Aynı araştırmayı 1999 yılında da yapan kurum, çok işlevli medya kullanımının %16'dan %26'ya çıktığı sonucuna ulaşmıştır [1]. Dijitalleşme süreci içerisinde yetişen bir nesil olarak dijital yerliler de Kaiser

Vakfı'nın elde ettiği bulguları destekler nitelikte tüm gündelik yaşam alışkanlıklarını yeni medya araçları ile gerçekleştirmektedir.

Marc Prensky'e göre dijital yerliler, dijital teknolojiyle büyüyen tek nesil olma özelliğinin yanı sıra tüm hayatlarını bilgisayarlar, video oyunları, video kameralar, cep telefonları gibi dijital çağın araçları ile çevrili olarak yaşamaktadırlar. Prensky, 21. yüzyıl öğrencilerinin hayatları boyunca 5.000 saatten az bir zamanı okumaya ayırdıklarını fakat 10.000 saatten fazlasını video oyunu oynamaya ve 20.000 saati televizyon izlemeye ayırdıklarını belirtmektedir [2]. Prensky'e göre 21. yüzyıl öğrencileri diğer bir deyişle dijital yerliler, zamanlarının çoğunu dijital araçlar ile bilgisayar oyunu oynayarak, televizyon ve video seyrederek geçirmekte, okumaya ayırdıkları zaman ise giderek azalmaktadır.

Bu araştırmada, dijital yerlilerin ve dijital göçmenlerin internet üzerinden gazete kullanım alışkanlıklarının belirlenmesi ve karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Bu amaçla Türkiye'deki üniversitelerin mühendislik fakülteleri öğrencileri ve akademisyenlerinin internet gazetelerini okuma alışkanlıkları, hangi araçlarla internet gazetelerini takip ettikleri, hangi gazeteleri takip ettikleri ve internet gazeteciliğine yönelik tutumları analiz edilmiştir.

2. Dijital Yerliler ve Dijital Göçmenler

Yeni iletişim teknolojilerinin beraberinde getirdiği hızlı gelişmeler kuşaklar arasında farklılaşmaya yol açmıştır. Kuşaklar ve sahip oldukları nitelikler konusunda birçok araştırması olan Marc Prensky, ağ ortamında büyüyen kuşağı ifade etmede kullanılacak kavram konusunda zorluk yaşadığını belirtmektedir. Konunun uzmanı olarak Prensky, dijital dili ana dili gibi konuşan kuşağı ifade ederken en uygun kavramın “dijital yerli” olduğunu belirtmiştir. Prensky, yaşadığımız dijital çağda sanal gerçekliğe aşina olanları dijital yerliler, sanal gerçekliğe yabancı olanları ise dijital göçmenler olarak adlandırmıştır. Literatürde Prensky'nin “dijital yerli ve dijital göçmen” kavramsallaştırması yaygın olarak kabul görmektedir. Bazı kaynaklar dijital yerliler ile dijital göçmenler arasında bir geçiş dönemi olduğunu belirtmekte ve kendilerini yeni döneme hazırlamaya çalışan geçiş grubunu “dijital melezler” olarak adlandırmaktadır [3].

Prensky'ye göre dijital yerliler, doğduğu andan itibaren teknoloji ile tanışan ve teknoloji ile büyüyen, dijital dili ana dil olarak kullanan, günlük hayatlarındaki işlerin çoğunu teknoloji ile halleden bir kuşaktır. Dijital yerliler, dijital medya araçlarını hayatının merkezine alan ve tüm günlük işlerini bu teknoloji ile yürüten 21. yüzyıl gençlerinden oluşmaktadır [4]. Dijital yerliler olarak adlandırılan bu kuşak “Millennials (binyılın öğrencileri), Net Generation (internet nesli), The Gamer Generation (oyun nesli), Next Generation, N-generation (yeni nesil), Cyber Kids (siber çocuklar), Homo Zappiens (zaplayan insan), Grasshopper Mind (çekirge zihin)” gibi kavramlarla da ifade edilmektedir. Dijital göçmenler ise, dijital yerliler gibi dijital medya araçlarına aşina olmayan ve bu dijitalleşme kültürüne uyum sağlamaya çalışan bir nesildir [5].

Prensky'ye göre dijital göçmenler, dijital dili öğrenmeye çalışmakta fakat geçmiş alışkanlıklarının etkisinden kurtulamayarak bu dijital dili aksanlı olarak kullanmaktadırlar. Prensky, bu durumu “dijital göçmen aksanı” olarak adlandırmaktadır. Dijital göçmenlerin bir belgeyi basitçe ekranda düzeltmek yerine çıktısını alarak düzeltmeyi tercih etmeleri dijital göçmen aksanına örnek olarak gösterilebilir [2].

Dijital yerliler doğar doğmaz sanal ortam ile uyum içerisindedirler. Bu yüzden dijital yerliler ve dijital göçmenler arasındaki fark, dijital dünyayı diğer bir deyişle interneti kullanma algısına dayanmaktadır. Bu bağlamda dijital yerliler, çevrimiçi ortamlarda daha verimli olmakta ve öğrenmeye daha yatkın olmaktadır. Dijital göçmenler ise dijital yerlilerin tersi olarak, dijital dünyaya doğmamış, fakat dijital dünyaya ayak uydurmaya çalışan bireylerden oluşan bir kuşak olarak açıklanmaktadır. Dijital göçmenlerin teknolojiyi kullanımları genellikle belirli bir gereksinimi gidermek ya da herhangi bir konuda bilgiye ulaşmak amaçlıdır [6]. Dijital yerliler ise dijital araçları bir gereksinimi karşılamak amacıyla kullanmaktan ziyade bu araçları yaşamlarının merkezine konumlandırmıştır.

Prensky, dijital yerlilerin öğrenme tarzlarının dijital göçmenlere göre farklılık gösterdiğini ve dijital yerlilerin beyinlerinin dijital girdiler nedeniyle fiziksel olarak farklı olduğunu vurgulamıştır [7]. Prensky'ye göre dijital yerliler dijital göçmenlerden farklı düşünmekte ve bilgiyi de farklı biçimde işlemektedirler. Dijital yerliler “hiper zihinler” geliştirir ve bilişsel yapıları sıralı değil paraleldir. Buna bağlı olarak da dijital yerlilerin düşünme kalıpları dijital göçmenlere göre farklılık göstermektedir [8].

Dijital yerliler; bilgiye hızlı biçimde ulaşmak isterler, uzun metinler yerine grafik ve infografikleri tercih ederler. Bir metni baştan sona doğrusal biçimde okumak yerine hiperlinkler aracılığı ile rastgele okumaktadırlar. Verimli çalışabilmek için internet ağına bağlı olmayı ve ciddi çalışmalar yerine oyunları tercih ederler. İnternet, çevrimiçi ortamlar, anlık mesajlaşma ortamları, cep telefonları, tartışma forumları, bilgisayar oyunları ve sosyal ağlar gibi teknolojiler dijital yerlilerin hayatlarının merkezini oluşturmaktadır [2].

Dijital göçmenler ise dijital medya araçlarını ilk değil ikinci kaynak olarak kullanırlar. Metinleri baştan sona doğrusal biçimde okumayı tercih ederler. Dijital göçmenler geçmiş alışkanlıklarından dolayı dijital dili Prensky'nin deyimiyile “aksanlı” olarak kullanırlar. Bilgi edinmek için öncelikli olarak basılı kaynakları daha sonra interneti kullanırlar. Aynı şekilde dijital yerliler ve dijital göçmenlerin haber alma kaynakları ve araçları da farklılık göstermektedir. Dijital göçmenler haber kaynağı olarak basılı gazetelerden yararlanırlarken, dijital medya araçlarını kullanarak yetişen dijital yerliler internet gazeteciliği ve sosyal medyadan yararlanarak güncel gelişmelerden haberdar olmaktadır.

3. Araştırma

Amaç, Kapsam, Metodoloji

Bu çalışmada, dijital yerlilerin ve dijital göçmenlerin internet üzerinden gazete kullanım alışkanlıklarının belirlenmesi ve karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu amaçla Türkiye'deki üniversitelerin mühendislik fakültelerinde öğrenim gören lisans öğrencileri ile bu fakültelerde görev yapan akademisyenler üzerinde bir anket çalışması yapılmıştır. Hazırlanan anket formu, katılımcılar tarafından 1 Nisan – 31 Mayıs 2015 tarihleri arasında internet üzerinden cevaplandırılmıştır. Anket formu, demografik özelliklerin sorulduğu beş sorudan, internet gazeteciliği ile ilgili dört sorudan, 5'li Likert ölçeğine göre hazırlanmış ve beş önermeden oluşan bir alt ölçekten oluşmaktadır. Elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir.

Araştırmada yer alan ölçeklere ilişkin hesaplanan Cronbach's α değeri 0,719 olarak hesaplanmıştır. Bu değer 0,60'dan yüksek olması bu ölçeklerin iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir [9].

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki üniversitelerin mühendislik fakülteleri öğrencileri ve akademisyenleri oluşturmaktadır. Ancak evrenin tümünü gözlemlemek mümkün olmadığından evreni iyi temsil ettiği öngörülen 379 öğrenci ve 357 akademisyenden oluşan toplam 736 kişi örneklem grubu olarak belirlenmiştir.

Bulgular

Araştırmanın demografik yapıya ilişkin bulguları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Demografik Bilgiler

		Lisans Öğrencisi	Akademisyen	Toplam
Cinsiyet				
Erkek	F	227	230	457
	%	59,9%	64,4%	62,1%
Kadın	F	152	127	279
	%	40,1%	35,6%	37,9%
Yaş				
18-24	F	376	58	434
	%	99,2%	16,2%	59,0%
25-34	F	3	187	190
	%	0,8%	52,4%	25,8%
35-44	F	0	75	75
	%	0,0%	21,0%	10,2%
45+	F	0	37	37
	%	0,0%	10,4%	5,0%
Medeni Durum				
Bekar	F	379	211	590
	%	100,0%	59,1%	80,2%
Evli	F	0	146	146
	%	0,0%	40,9%	19,8%
Eğitim				
Lisans Öğrencisi	F	379	0	379
	%	100,0%	0,0%	51,5%
YL Öğrencisi	F	0	56	56
	%	0,0%	15,7%	7,6%
Doktora Öğrencisi	F	0	112	112
	%	0,0%	31,4%	15,2%
Doktora Mezunu	F	0	189	189
	%	0,0%	52,9%	25,7%
Üniversite				
Devlet	F	228	171	399
	%	60,2%	47,9%	54,2%
Vakıf	F	151	186	337
	%	39,8%	52,1%	45,8%

Katılımcıların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında grubun %62,1'ini erkekler, %37,9'unu kadınlar oluşturmaktadır. Akademisyenler içindeki kadın oranının (%35,6), öğrenciler içindeki kadın oranından (%40,1) daha düşük olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaşlarına bakıldığında yarısından fazlası (%59) 18-24 yaş grubunda yer almaktadır. Öğrencilerin neredeyse tamamı (%99,2), akademisyenlerin ise %16,2'si bu yaş grubunda bulunmaktadır. Katılımcıların %80,2'sinin bekâr, %19,8'inin evli olduğu görülmektedir. Öğrencilerin tamamı

bekâr iken, akademisyenlerin %59,1'i bekârdır. Eğitim durumlarına göre katılımcıların %51,5'ini lisans öğrencileri, %25,7'sini doktora mezunları, %22,8'ini lisansüstü öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrencilerin %60,2'si devlet üniversitelerinde eğitim görmekte, akademisyenlerin yarısından fazlası (%52,1) vakıf üniversitelerinde çalışmaktadır.

Tablo 2. İnternet Üzerinden Gazete Okuma

		Lisans Öğrencisi	Akademisyen	Toplam
Hayır	F	44	20	64
	%	11,6%	5,6%	8,7%
Evet	F	335	337	672
	%	88,4%	94,4%	91,3%
Toplam	F	379	357	736
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Katılımcıların internet üzerinden gazete okuma oranları incelendiğinde, grubun %91,3'ünün internet üzerinden gazete okuduğu görülmektedir. Akademisyenlerin internet üzerinden gazete okuma oranının (%94,4), öğrencilerin internet üzerinden gazete okuma oranına (%88,4) göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. İnternet Gazetelerinin Takip Edildiği Araçlar

		Lisans Öğrencisi	Akademisyen	Toplam
Masaüstü Bilgisayar	F	103	144	247
	%	30,7%	42,7%	36,8%
Dizüstü Bilgisayar	F	190	240	430
	%	56,7%	71,2%	64,0%
Tablet	F	81	69	150
	%	24,2%	20,5%	22,3%
Akıllı Telefon	F	249	182	431
	%	74,3%	54,0%	64,1%

Katılımcıların, hangi araçlarla internet üzerinden gazete okudukları araştırıldığında, en çok kullanılan araçların %64,1 ile akıllı telefon ve %64 ile dizüstü bilgisayar olduğu görülmektedir. Akademisyenlerin en çok dizüstü bilgisayar (%71,2), öğrencilerin ise en çok akıllı telefon (%74,3) kullandıkları belirlenmiştir.

Aşağıdaki tabloda, katılımcıların en az %10'unun internet üzerinden takip ettikleri gazeteler ve takip edilme oranları yer almaktadır.

Tablo 6. İnternet Gazeteciliğine Yönelik Tutumlar

		Ortalama	Std. Sapma
Habere anında ulaşabilmek için	Öğrenci	4,075	0,981
	Akademisyen	4,306	0,658
Basılı gazete/tv/radyoda olmayan haberlere ulaşmak için	Öğrenci	3,624	1,103
	Akademisyen	3,478	1,064
Haberler sürekli güncellendiği için	Öğrenci	4,161	0,914
	Akademisyen	4,255	0,756
Eski sayı ve arşivlere kolaylıkla ulaşabilmek için	Öğrenci	3,433	1,108
	Akademisyen	3,418	1,180
Habere birden fazla kaynaktan ulaşabilmek için	Öğrenci	3,878	1,003
	Akademisyen	3,979	0,974

İnternet üzerinden gazete okuma nedenleri arasında habere anında ulaşabilme ve haberlerin sürekli güncellenmesi nedenleri hem öğrenciler hem de akademisyenler için önceliklidir. İnternet gazeteciliğinin kullanıcılara getirdiği avantajlardan biri olan eski sayı ve arşivlere kolaylıkla ulaşabilme, katılımcılar tarafından en az tercih edilen neden olmuştur. Basılı gazete/tv/radyoda olmayan haberlere ulaşma nedeninin katılımcılar tarafından az tercih edilen bir neden olmasıyla birlikte öğrencilerin (3,624) akademisyenlere (3,478) göre daha yüksek bir oranda tercih ettikleri görülmektedir.

Öğrenci ve akademisyenlerin internet gazeteciliğine yönelik tutumlarının demografik özelliklere göre karşılaştırıldığı tablolar aşağıda yer almaktadır.

Tablo 7. Öğrencilerin İnternet Gazeteciliğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması

		O	SS	F/t	p
Cinsiyet	Kadın	3,87	0,77	0,668	0,505
	Erkek	3,81	0,72		
Üniversite	Devlet	3,86	0,69	0,653	0,514
	Vakıf	3,80	0,80		

*p<0,05

Öğrencilerin internet gazeteciliğine yönelik tutumları cinsiyet ve eğitim gördükleri üniversite türü açısından incelenmiştir. Bu değişkenlere ait kategorilerin arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Tablo 8. Akademisyenlerin İnternet Gazeteciliğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması

		O	SS	F/t	p
Cinsiyet	Kadın	3,90	0,69	0,208	0,835
	Erkek	3,88	0,58		
Medeni Durum	Bekâr	3,81	0,65	-2,62	0,009*
	Evli	3,99	0,56		
Üniversite	Devlet	3,82	0,65	-	0,042*
	Vakıf	3,95	0,58		
Yaş	18-24	3,62	0,62	4,541	0,004*
	25-34	3,94	0,55		
	35-44	3,89	0,78		
	45+	4,02	0,46		
Eğitim Durumu	YL Öğrencisi	3,86	0,62	1,421	0,243
	Doktora Öğrencisi	3,82	0,55		
	Doktora Mezunu	3,94	0,65		

*p<0,05

Akademisyenlerin internet gazeteciliğine yönelik tutumları incelendiğinde cinsiyet ve eğitim durumu açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Kategorileri arasında anlamlı bir fark bulunan değişkenlere bakıldığında, evli akademisyenlerin bekârlara göre, vakıf üniversitelerinde çalışanların da devlet üniversitelerinde çalışanlara göre internet gazeteciliğine olan tutumlarının daha olumlu olduğu gözlemlenmektedir. Yaş kategorileri arasında da anlamlı bir fark bulunmaktadır. Bu farkın hangi kategoriler arasında olduğu belirlemek için post-hoc testlerinden Games-Howell testi yapılmıştır.

Tablo 9. Yaş Kategorilerine Ait Games-Howell Testi

(I) Yaş	(J) Yaş	Ortalamaların Farkı (I-J)	Sig.
18-24	25-34	-0,318	0,005*
	35-44	-0,272	0,136
	45+	-0,401	0,004*
25-34	35-44	0,045	0,970
	45+	-0,083	0,785
35-44	45+	-0,129	0,718

*p<0,05

İnternette Gazete Takibinde Dijital Yerliler ve Dijital Göçmenler

Duygu DUMANLI KÜRKÇÜ

Akademisyenlerin internet gazeteciliğine olan tutumlarının 18-24 yaş grubu ile 25-34 yaş grubu arasında ve 18-24 yaş grubu ile 45 ve üzeri yaş grubu arasında anlamlı bir farka sahip olduğu görülmektedir. Diğer ikili gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

4. Sonuçlar

Bu çalışmada dijital yerli öğrenciler ile dijital göçmen akademisyenlerin internet üzerinden gazete kullanım alışkanlıklarını açıklamak ve birbirleri arasındaki farklılıkları ortaya koyarak analiz etmek amaçlanmıştır. Araştırma bulgularına göre katılımcıların %91,3'ü internet üzerinden gazete okumaktadır. Dijital göçmenlerin internet üzerinden gazete okuma oranının, dijital yerlilerin internet üzerinden gazete okuma oranına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. İnternet gazetelerinin takip edildiği araçlara bakıldığında; akademisyenlerin en çok dizüstü bilgisayar, öğrencilerin ise en çok akıllı telefon üzerinden internet gazetelerini takip ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda dijital yerlilerin, dijital dünyanın sunduğu mobil teknolojileri (akıllı telefon, tablet, ipod gibi) daha etkin biçimde kullandıklarını ve yaşam alışkanlıkları haline getirdiklerini söylemek mümkündür. Günümüzün dijital yerlileri mobil araçlar sayesinde diledikleri zaman ve diledikleri yerden bilgiye ulaşabilmektedirler.

Dijital yerliler ile dijital göçmenlerin okudukları gazete bölümleri karşılaştırıldığında, dijital göçmenlerin politika, yazarlar, teknoloji ve ekonomi bölümlerini dijital yerlilere göre daha yüksek oranda takip ettikleri gözlemlenmektedir. Dijital yerliler ise sinema, kültür-sanat, magazin, sağlık gibi sosyal hayatla ilgili bölümleri dijital göçmenlere göre daha fazla tercih etmektedirler. Bu durum, dijital yerlilerin interneti ve internet gazeteciliğini sosyal hayata ilişkin bilgi alma ve eğlence amaçlı kullandıklarını göstermektedir. Dijital yerliler ve dijital göçmenler; habere anında ulaşabilmek ve sürekli güncel habere ulaşabilmek için internet gazeteciliğini kullandıklarını belirtmişlerdir.

Dijital yerlilerin internet gazeteciliğine yönelik tutumları cinsiyet ve eğitim gördükleri üniversite türü açısından incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Dijital göçmenlerin internet gazeteciliğine yönelik tutumları incelendiğinde ise; cinsiyet ve eğitim durumu açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Fakat evli dijital göçmenlerin bekarlara göre, vakıf üniversitelerinde çalışanların da devlet üniversitelerinde çalışanlara göre internet gazeteciliğine olan tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynaklar

- [1]. Kolodzy, J., 'Convergence Journalism: Writing and Reporting Across The News Media', USA, Rowman & Littlefield Publishers, 2006, p 246.
- [2]. Prensky, M., 'Digital Natives, Dijital Immigrants I', NCB University Press, V.9, No.5, 2001, pp 1-3.
- [3]. Karabulut, B., 'Bilgi Toplumu Çağında Dijital Yerliler, Göçmenler ve Melezler', Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.21, 2015, s 20.

- [4]. Bilgiç, H. G., Duman, D. ve Seferoğlu, S., 'Dijital Yerlilerin Özellikleri ve Çevrim İçi Ortamların Tasarlanmasındaki Etkileri', İnönü Üniversitesi Akademik Bilişim Konferansı, 2-4 Şubat 2011, ss 257-258.
- [5]. Çetin, M. ve Özgiden, H., 'Dijital Kültür Sürecinde Dijital Yerliler ve Dijital Göçmenlerin Twitter Kullanım Davranışları Üzerine Bir Araştırma', Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, C.2, No.1, 2013, s 174.
- [6]. Eşgi, N., 'Dijital Yerli Çocukların ve Dijital Göçmen Ebeveynlerin İnternet Bağımlılığına İlişkin Algılarının Karşılaştırılması', Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, C.28, No.3, 2013, ss 183-184.
- [7]. Prensky, M., 'Digital Natives, Dijital Immigrants II', NCB University Press, V.9, No.6, 2001, p 1.
- [8]. Tonta, Y., 'Dijital Yerliler, Sosyal Ağlar ve Kütüphanelerin Geleceği', Türk Kütüphaneciliği, C.23, No.4, 2009, s 746.
- [9]. Saruhan, Ş. C. ve Özdemirci, A., 'Bilim, Felsefe ve Metodoloji', Beta, İstanbul, 2013, s 178.